

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 61,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in po-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasni prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglas, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 288, za pol
leta K 144, za četrt leto
K 72, za mesec K 24.
Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 61,
Učiteljska tiskarna.

Za prebivalstvo okupirane Baranje.

Intervencija naših poslancev pri vladi.

Z ozirom na dogodke v onem delu Baranje, ki ga je sedaj zasedla »slavna« Horthyjeva vojska s pomočjo antante, je intervenirala te dni pri centralni vladi deputacija naših poslancev, kateri so se pridružili tudi zastopniki belgrajskih sodrugov. Deputacija je zahtevala odločno, da naj vlada ukrene nemudoma vse potrebno v svrhu politične in materialne zaštite prizadetega prebivalstva.

Sodrug Rudolf Golouh ni živko Topalovič sta zahtevala, da se zanjami vsem baranjskim beguncem brez razlike pravo azila in svobodnega kretanja v državi, da se v odbor za pomoč baranjskim beguncem pritegne tudi zastopniki naših sindikatov ter zlasti da se zahteva takoj in energično od madžarske vlade in od antantnih zastopnikov vsa potrebna jamstva, da se ne bo preganjalo ostalo prebivalstvo zaradi svojega mišljenja ali političnega delovanja v času pred okupacijo po Horthyjevih četah, kakor že določa mirovna pogodba sama. Z ozirom na te zahteve naših poslancev je minister za notranje stvari Pribežević izjavil naslednje:

Pravo azila in svobodnega kretanja v naši državi se priznava brez razlike vsem baranjskim beguncem kakor je to že razvidno iz dejstva, da se je sprejelo in napotilo v Oslje in v druge kraje vse one, ki so že te dni zbežali iz izpraznjene Baranje in ki jih je že sedaj več tisoč.

Sestavljen je že odbor, ki ima v vsakem ozirom podpirati vse, ki so in ki bodo še približali k nam. Nakazala se je v to svrhu tudi večja svota denarja od ministrstva za socialno politiko. Naloga oblasti in omenjenega odbora je, da skrbijo tudi za takojšnje zaposlenje beguncem. Nima nič proti temu, da pride v ta odbor tudi zastopnik delavskih sindikatov. Kar se pa tiče garancij za ljudi, ki ostanejo v izpraznjeni Baranji, da ne bodo po Horthyjevi vladi preganjani zaradi njihovega političnega delovanja, je vlada že naznanila enim in drugim, da se bo, kakor hitro bi se madžarska vlada v tem ozirom kakorkoli pregrešila, posluževala prava retorizije nad madžarskim prebivalstvom v naši državi.

Dasi so bili člani deputacije proti takemu načinu retorizije, je izjavil minister, da bi se ga vlada morala posluževati, če bi Madžarska izvajala represalije ter kakorkoli kršila določbe ugovora in pogoje izpraznitve. V tem slučaju je vlada pripravljena poseči celo po jačih sredstvih.

Deputacija je zahtevala od ministra še druga potrebna jamstva ter urgirala tudi pri drugih ministrstvih za brzo pomoč. Izročena je bila vladi o vsem še posebna spomenica.

Pričakujemo sedaj, da se bo res storilo, kar je le mogoče, da se olajša tragični položaj beguncem ter nesrečnega baranjskega prebivalstva.

skega urada v Ljubljani in se dovoljuje podati gospodu ministru naslednje poročilo:

Takoj po konstituiranju je komisija pričela z delom glede izenačenja prejemkov delavcev Trboveljske družbe s prejemki delavcev v rudniku Velenju. V ta namen je bil zaslisan g. ing. Čuček, upravitelj državnega rudnika v Velenju, ki je dal potrebne podatke.

Komisija ni ob priliki izenačenja teh prejemkov zaslislala dotičnih zainteresiranih strank, ker:

1. je imela komisija z navedenim odlokom točen nalog glede dela;

2. ker je komisija imela vse potrebne podatke v zapisnik o pogajanjih med delavci in Trboveljsko družbo ter deželno vlado;

3. ker bi s ponovnim pogajanjem dala delavcem povod za ponovno stopanje v štrajk.

Pri urejanju prejemkov delavcev Trboveljske družbe je komisija stala na stališču, da pri teh rudnikih ni treba menjati klasifikacije delavstva, ki je različna od one v Velenju, kakor tudi, da je treba pri držati prioriteto kopačev nad profesionalnimi delavci, ki že do sedaj obstoja pri delavcih družbe.

Prejemki, ki jih dobivajo delavci v Velenju v hrani se preračunajo v denar — v zmislu že prej izraženih želj od strani družbe kakor tudi od strani nje delavstva.

Takoj po prvem izplačilu delavstva po novi regulaciji dne 29. januarja je produkcija dosegla normalno produkcijo, pozneje je tudi to prekosila.

Detalje dela komisije glede ureditve novih prejemkov delavstva se razvidijo iz priloženih zapisnikov komisije (priloga 1), ki jih je komisija izročila potoli Predsedništvu deželne vlade zainteresiranim strankam.

Delo komisije glede določitve novih cen premoga.

Glede določitve cen premoga z ozirom na povečane prejemke delavcev pri rudnikih Trboveljske družbe, je komisija najprej zaslislala g. Pitamica, vladnega nadzornika rudnikov družbe, ki je podal podatke o načinu, kako se vodi računovodstvo pri teh podjetjih in ki je bil pridržan dalje pri komisiji kot pojasnjevalni član; potem je bil zaslisan g. Haine, predstojnik oddelka za premog, to je, oddelek za razdeljevanje premoga iz slovenskih rudnikov, ki je podal pojasnila o prometu s premogom pri rudnikih družbe. Od predstavništva — reprezentance — družbe v Ljubljani je komisija

prejela obratne izkaze za vse rudnike, to je, obračune produkcijskih stroškov za premog po posameznih rudnikih za periode, ki jih je dvanajst v letu.

Potem je šla komisija na lice mesta k vsem rudnikom družbe, da pregleda in primerja imenovane obračune z računskimi knjigami pri rudnikih.

Dovršivši to delo, ki je popisano — detaljno — v priloženih zapisnikih komisije pod št. 2, 3, 4, 5, 6 in 17, je komisija dognala naslednje:

1. Družba ima sedem rudnikov: Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Ojstro, Kočevje, Hudo jarno in Rajhenburg. Dva zadnja sta neproduktivna, pri obeh se opravljajo priprave za bodočo eksploatacijo, tako da so stroški, ki se tukaj napravljajo, večinoma investicijske narave.

2. Družba pri vseh rudnikih računa premog, ki ga rabi za svojo potrebo, po prodajni ceni, ne pa po produkcijski, ter s tem povečava produkcijske stroške za premog.

3. Les je v teh obračunih, za XI. periodo 1920. leta, računani po »odredbi z Dunaja« po 450 K za kubični meter, dočim so prodajne cene lesa v Sloveniji bile nižje v tem času, ter je tudi na ta način bila produkcijska cena premoga neopravičeno povečana.

4. Material, nabavljen v Avstriji, je preračunan glede na dnevni kurs — po fiksnem kursu: 1 jugoslovanska krona = 1,5 avstrijske krone, a za material, nabavljen izven Avstrije se preračunavao fiktivno po dnevnem kursu v avstrijske krone, čeprav se potem spremeni po gorenji proporciji 1:1,5 v jugoslovanske krone, čeprav je kurs jugoslovanske krone že zdavnaj večji od onega; tudi s takim zaračunanjem valute se produkcijske cene premoga zopet neopravičeno povečavajo.

5. Nekatere vsote, krite iz bruto dobička in porabljene za investicije v Rajhenburgu in Hudijami so stavljene v teh računih med produkcijske stroške pri produktivnih rudnikih, tako da se družbi takoj in v celoti izplačujejo in momentno amortizirajo vsi investicijski stroški za Hudojarno in Rajhenburg, kar je tudi neopravičeno povzročanje produkcijskih stroškov premoga.

6. Investicije pri produktivnih rudnikih se od meseca julija vse vpišujejo med produkcijske stroške premoga, kar zopet neopravičeno povečava produkcijske stroške.

7. Za amortizacijo del na prostem v Dobruhi, ki je sestavni del rudnika v Trbovljah, se zaračunavajo še, v XI. periodu, za produkcijske stroške premoga v Dobruhi po 50 kron pri bruto toni, čeprav so investicijski stroški že davno poplačani.

8. V Kočevju se pri delih na prostem vrši sedaj forsirano odstranjevanje prsti — jalovine nad premogom, tako da je proporcija med prstjo, ki se sedaj odstranjuje in premogom, ki se sedaj pridobiva, mnogo večja od proporcije, v kateri se nahaja prst napram premogu v celni premogovni kotlini deljansko. — V bodočnosti bo v primeri s sedanjim stanjem razmerje med prstjo in premogom obratno mnogo manjše od onega v celni kotlini, dočim se vrše sodaj tam tudi investicije za bodoča dela. — Zaračunavajo se pa stroški za sedanja dela takoj kot produkcijski stroški za premog pri tem premogovniku in se s tem znatne investicije momentno amortizirajo, kar zopet neopravičeno povečava sedanje produkcijske stroške premoga pri tem rudniku, namesto da bi se ti stroški za odkopavanje jalovine razdelili na vso kubaturo premoga, ki se bo v bodočnosti pridobil.

(Dalje prih.)

Poročilo prve trboveljske komisije.

Prva komisija, ki je dognala, da so cene premoga dovelj visoke, čeprav so se ob stavki zvišali, oziroma uredili prejemki trb. rudarjev po velenjskih, je podala obširno poročilo ministstvu. Klub temu poročilu, so se cene premoga zvišale in se ukrep sklicuje na neko komisijo, o kateri nihče nič ne ve. To poročilo slove bistveno tako-le:

POROČILO

komisije za ureditev novih prejemkov delavcev in ureditev cen premoga pri Trboveljski premogokopni družbi v Sloveniji.

Delo glede ureditve delavskih prejemkov.

V zmislu odloka ministra za šume in rude, R. št. 116, z dne 11. januarja 1921 so bili določeni za člane te komisije gg. dr. Milan Jaklič, načelnik ministrstva za socialno po-

litiko, g. ing. Dimitrij Atanacković, inšpektor prometa ing. Gavra Djurković, rud. ing. ministrstva za šume in rude in Dušan Krkič, knjigovodja ministrstva finanč.

V zmislu navedenega odloka je Deželna vlada za Slovenijo s svojim odlokom št. 420 z dne 14. januarja 1921 določila za člane te komisije še tudi gg. ing. Vladimira Lipolda, rudarskega nadsvetnika, predstojnika okrožnega rudarskega urada v Celju, ing. Iga Pehanija, rudarskega nadkomisarija, predstojnika okrož. rudarskega urada v Ljubljani in g. Dragotina Hribarja, predsednika Zveze Industrijev v Sloveniji, ki ga je v odsotnosti zastopal g. dr. Ciril Paulin, tajnik imenovane Zveze.

G. Dušan Krkič, knjigovodja ministrstva finanč, ni prisostvoval delu komisije.

Komisija se je sešla dne 17. januarja v pisarni okrožnega rudar-

joč z zlato plombo izza napoldprti širokih usten, s tolstim, od maščobe zalitim obrazom, pognal bliskoma proti Jerneju Hlavki kakor plane iz zasede tiger na mirnega, nič hudega slutečega popotnika.

»Slišite, Jernej Hlavka, vi niste za tovarno!«

Jerneju Hlavki se je stemnilo pred očmi... Ali je razumel prav, ali je slišal prav? Zakričal da je nad njim ravnatelj, kakor zakriči razjarjen lovec nad svojim psom... Zla slutnja, globoko na dnu srca, pod tenko plastjo upanja glodajoča — torej nisi varala!...

»Vi niste za tovarno!« je zakričal še enkrat in stal hropeč, dobrorejen, v lica svetel, masten in orjaški kakor gora pred Jernejem Hlavko, ki se mu je, od dolgoletnega trdega dela upognjenemu in od stradanja v obraz rumenemu, dagibala glava na prsi...

»Kaj, kaj?« je zajecjal tedaj Jernej Hlavka in dvignil plaho oči proti bliskajoči plombi; bilo mu je kakor po težkem udarcu z lopato naravnost čez sredo glave, hotel je, da bi ga minila omama, v kajero ga

je potisnil ta silni udarec, toda vse zamanj...

Ravnatelj se je ljuto zasuknil, premeril s širokim koraki pisarno enkrat gor in dol, potem se pa vnovič razkoračil pred Jernejem Hlavko.

»Tako je! Išcite si drugo službo — razumete? Teden dni vam dam odloga.«

»Pa kako, zakaj vse to? Jaz tega ne razumem.« — se je zapletal jezik Jerneju Hlavki in kolena so mu klecala.

Ravnatelj se je gromko zakrohotal.

»Ne razdirajte praznih besedi, prijatelj!... Kar sem sklenil, sem sklenil. Vi pač niste za tovarno, to je! Ne rabimo vas več, tako je pač in pa — — — Mi potrebujemo mladih, svežih moči, ne pa mrličev, ali me razumete?... In sploh — dela je sedaj malo, penzionistov pa prav zares ne bomo tukaj redili!...«

»Torej na cesto me poganjate?« je vztrpetal Jernej Hlavka. »Na cesto, zato ker sem se postaral in ker imate mladih moči na razpolago... Sedaj za Veliko noč na ce-

sto?... Petnajst let sem vam galgal, petnajst let delal kakor črna živina — sedaj pa: Pojdi!... Ali je mogoče kaj takega na svetu?«

Ravnatelj se je zaničljivo ozrl nani, tresočega in jecajočega v svoji nemoči in strahu, in zmagovalen, porogljiv smehljal mu je šnil preko svetlih, zalitih lic in mu pretresel za hip pitano telo.

»Ne bodite vendar smešni, Jernej Hlavka! Kaj pa tukaj javkate pred menoj kakor stara baba? Mi vas ne rabimo — poiščite si drugo službo, kakor sem že rekel, in... amen!«

»In to naj bo pravica?« je zagral Jernej Hlavka in se čutil. »Dela človek, dela petnajst let pridno in vztrajno enemu in istemu gospodarju, a za plačilo ga vrže gospodar na cesto... Ali je to pravica? Potemtakem človek ni nič drugega kakor stroj: ko je obrabljen, se lahko z mirno vestjo vrže med staro šaro... In to pravico oznanjate vi, ki se prištevate med kristjane, katoličane, kakor da vas je Kristus tako učil... Kam naj grem, kje naj si iščem druge službe sedaj na stara leta,

izmožgan in upognjen, ko je mladil moči povsod dovolj? V obup ste me spravili. Pričakoval sem pisanih prihodov, vi pa mi s »krščansko« usmiljenostjo pripravljate vrvi... Na Veliko noč — pa na cesti, brez dela, brez službe... ali ste mogli pripraviati kaj lepšega moji družini in meni! Kako naj stopim sedaj pred ženo in otroke in jim vse to razložim? Saj mi ne bodo verjeli — zblazneli bi od žalosti... Ali res hočete, da krenem namesto domov tja dol proti mostu, proti reki? Zelo je narasla te dni, in — — —

»Gnusi se mi vaše govorjenje!« je široko zini, zabevskal in poblisikal s plombo ravnatelj, sopihajoč od jeze. »Da, gnusi se mi, vi brezbožnik, tolovaj, rokomav, lopov in cepeliga, ki se misli končati iz obupa! Molčite mi, molčite, da me ne pohujšate, vi nepridiprav, ki se mu žepa in otroci prav nič ne smilijo. Saj to razvidim iz vašega govorjenja in namigavanja, kakor da bi vas silil kdo v smrt... Hlavka, Hlavka, kam ste zašli, da govorite tako hladnohrvno o vodil! Kakor žaba...« (Koniec prih.)

LISTEK.

Zvonimir Kosem:

Pravica.

(Koniec.)

Potrkal je in nato pogumno vstopil, kakor človek, ki se zaveda svojega poštenja. S klubom v roki je čakal, da se ravnatelj, ki je sedel za pisalno mizo, s krbtom obrnjen proti njemu, dvigne s stola in mu razloži, kaj da ga je nagnilo, da ga je dal poklicati k sebi.

»Rad bi mu videl v obraz...« si je zaželel Jernej Hlavka in komaj pričakoval, da bi ravnatelj vstal in se obrnil proti njemu. »Najbrž me samo zato pustil toliko časa čakati, da bi bilo potem veselje toliko večje... in naskrivaj se mu usta gotovo krožijo v nasmeh, ker bo za Veliko noč obdaroval svojega delavca s pirhi posebnosti vrste...«

Ni še dokončal svoje misli, ko se je ravnatelj nenakrat dvignil, postavil stol hrupoma k mizi in se visok, obilen in čokot v živost, bliska-

poljuben zaseben prostor, kjer se snidejo vsi delavstvu pripadajoči odborniki, da sklenejo sporazum. Dan smo določili 7. maja. Delavska zveza je odgovorila, da je za razgovor, ki pa naj se vrši dva dni pozneje t. j. 10. maja v gostilni »Pri Fencu«. Nato je naš klub sporočil, da pristaje na sestanek čez dva dni, odklanja pa lokal »pri Fencu«, kjer lahko kedo prisluškuje, temveč naj se določi drug, če ne morajo zastopniki delavcev priti v sobo delavcev »pri Fencu«. Nato je prejel klub 9. maja 1921 sledeči odgovor: P. n. klubu JSDS Tržič. Naznanjamo, ker smo še vedno del SLS, zato smo se morali vsled naših ukrepov obrniti na vodstvo stranke, ker pa od te še nismo dobili nobenega odgovora, zato naj se nameravani sestanek preloži na 12. t. m. ob sedmi uri zvečer v Ljudski šolli. V Tržiču 9. maja 1921. J. Majeršič, načelnik; Rudolf Prešern, tajnik. Pod poslovno št. 14. je naš klub 10. maja odgovoril: Klub JSDS smatra z današnjim dnem pogajanja z Vašim klubom za končana, ker ne najde v dopisih od 7. in 9. maja resne volje za delo v prid delavstva, temveč je njih namen le vočno za-

vlaščanje. Tržič 10. maja 1921. Snof, Černe. — Tako stoji torej ta stvar. »Delavska zveza« je po lastnem priznanju še vedno del kapitalistične SLS ali klerikalne in ne samostojna organizacija. Kot trabant SLS tudi ne more imeti srca za delavske potrebe, temveč je vse njevo delo za dobrobit najnižjih le navidezno, le pesek v oči onim, ki na njo sveto prisegajo; v resnici pa »Delavska zveza« ne dela drugega, kakor razdvaja delavstvo, se za hrbtom veže z obrtniki in kapitalisti, ki z nasmehom na ustnicah zaslužujejo razdrojeno delavstvo. Tržiške delavce zvezo, naj gledajo samozavestno v bodočnost, ki je in mora biti naša! Kar smo obljubili, bomo tudi izpolnili! Zastopnike »Delavske zveze« pa že danes vabimo na shod, kjer bomo razpravljali o gospodarstvu prejšnjega odbora, povedali bomo marsikaj, kar jim ne bo baš ljubo. Na drugo besedišče zgoraj omenjenega dopisa odgovorjati, se nam pa res ne zdi vredno.

V Tržiču, 20. avgusta 1921.

Za klub JSDS.

Henrik Snof, s. r. Albin Lačović, s. r.

Brzjav.

IZ BELGRAJSKE POLITIKE.

LDU Belgrad, 24. avg. Razgovori med radikali in demokrati se odgode do jeseni do parlamentarnega zasedanja.

LDU Belgrad, 24. avg. Včeraj popoldne je posetil dr. Matko Luginja r. Stojana Protiča, ter se z njim dalje časa razgovarjal o sodelovanju s hrvatsko zaednico.

BEG IZ BARANJE.

LDU Darda, 23. avg. S strani ministrskega sveta odrejena evakuacija Madžarski pridelenega dela Baranje se je začela v petek, 19. avg. Kratki rok za evakuacijo je povzročil precejšnjo zmedo. Županijske oblasti v Pečuju in drugi uradi so se do ranega jutra pripravljali na por. Po ulicah se vozijo dolge vrste vozov. Stotine zasebnikov so se v strašnem neredu prerivale na kolodvorih. Razen rednih vlakov so odšli tudi trije tovorni vlaki napolnjeni s polištvom in begunci. Med njimi je 2000 rudarjev, delavcev in drugih madžarskih emigrantov, ki so vzklikali naši državi, v kateri žele ostati. Uradništvo je odpotovalo s posebnim vlakom v petek, njihove rodbe pa v soboto.

MADŽARSKA ZASEDBA BARANJE.

LDU Darda, 23. avg. Prvi oddelek madžarskega orožništva s kapitanom na čelu je vkorakal v Pečuh v soboto, dne 20. avg. Po glavnih ulicah je vladala neobičajna živahnost. Sicer se ni zgodilo ničesar nenavadnega, le nekaj dečkov je pred mestno hišo klicalo »Eljen«. V nedeljo se je naša vojska pripravila na odhod, ki bi se imel izvršiti v ponedeljek zjutraj, in sicer ob 6. 18. in 20. Poveljnik, polkovnik Glogovčič, se je uprl programu entente misije, da sprejme defile madžarske vojske. On podpiše ob 12. zapisnik o izročitvi vojaške oblasti in se s svojim štabom napoti v Pelmonoštor, kjer bo nastanjena baranjska posadka do nadaljnjega odredbe. Naša vojska ostane do 25. t. m. na črti Mohač - Vilany - Szikloš. Ako Madžari ne bodo izzivali in se ne bodo pregrešili proti evakuacijskemu dogovoru, bo naša vojska imenovance dne opustila ono mejno črto, ki jo odreja trianonska mirovna pogodba. S tem korakom bo izvršena okupacija Baranje. Težka bo usoda naroda, ki je ostal v onem delu, ki so ga zasedli Madžari.

MIROVNA POGODBA MED AVSTRIJO IN ZED. DRŽAVAMI PODPISANA.

LDU Dunaj, 24. avg. Danes je bila v zveznem ministrstvu za zunanje posle po zastopniku Zedinjenih držav na Dunaju komisariju Arthurju Hughu Frazierju in zveznemu kancelarju Schobru kot ministru za zunanje posle podpisana mirovna pogodba med Zedinjenimi državami in republiko Avstrijo. Besedilo mirovne pogodbe, ki temelji na znani ameriški mirovni resoluciji, se bo po ratifikaciji v zvezi ustave uradno razglasilo.

ZVEZA NARODOV.

LDU, Ženeva, 23. (SBA.) Komisija za blokado je imela v ponedeljek svojo prvo sejo v tajništvu zveze narodov. Na predlog francoskega zastopnika so sklenili razdeliti gradivo v štiri skupne na podlagi in pod katerimi okoliščinami tolo vprašanj: 1. Kdaj nastopijo sankcije? 2. Kdo odloča o tem, da so te okolnosti na-

kli občinah se volitve še niso vršile, ker so te občine prošle, naj jih spoje z drugimi.

+ Bo pa že spet kaj resnice na tem. Iz Belgrada poročajo, da je hrvatski kr. namestnik Demetrotić ponudil demisti ministru Pribičeviću in pripoveduje v zvezi s tem, da je vzrok »omaloževanje njegovega položaja«. Bo že spet kako novo potrdilo za naše mnenje, da so pri nas pisani zakoni le pisani zakoni, ki jih sme prestopati vsakdo, če je le malce pri vladi.

+ Iz češkoslovaškega komunizma. Češkim komunistom se ni posrečilo osnovati češkoslovaške komunistične stranke, v kateri bi bili zastopani tudi Slovaki. Ta neuspeh je bil v zvezi z neuspehom čeških komunistov v Moskvi. Kreibisch je dobil ponoven diktat, naj na vsak način ustanovi edinstveno stranko iz Nemcev, Čehov, Slovkov in Madžarov.

+ Varšavski kovinarji so stopili v število 128.000 v stavko. Zahtevalo 75% povišanje plač.

+ Angleški poslanik v Budimpešti. Za angleškega poslanika v Budimpešti je bil določen Hohler Beaumont, ki je že v ponedeljek odšel v Pešto in izročil državniemu opravniku Horthyju svoja poverilna pisma.

+ Zveza narodov je odposlala komisijo za posredovanje med Chilejem, Perujem in Bolivijo.

+ Kongres za proučevanje vprašanja ruskih beguncev v Ženevi je imel v ponedeljek svojo prvo sejo in je sklenil baviti se s problemom šele po dobljenih informacijah o poklicni sposobnosti beguncev. Zato je prošil, naj se mu preskrbe te informacije.

Dnevne vesti.

Kulturni škandal. Knjižnica delavske izobraževalne zveze »Svobode« v Ljubljani je že nad pol leta zaprta, zato ker ne more dobiti knjižničnih prostorov, kjer bi mogla delovati. Tako leži nad 10.000 knjig v omarah, namesto da bi krožile med delavstvom, ki tako potrebuje dobrega čtiva, da ob njem koristno in racionalno porabi prosti čas, mesto da bi ga oredel v raznih krčmah in pivnicah, ki jim povrh tudi ubijajo zdravje. Tako pa ne morejo imeti niti knjižnice, kjer bi si knjige izposojali, na svojo lastno čitalnico v Ljubljani pa sploh misliti ne smejo. Kolikokrat je že tajništvo »Svobode« interveniralo pri poverjeništvu za socialno skrb, da določi primerne prostore za knjižnico »Svobode«, toda nobenega uspeha. Ne vemo, ali poverjeništvu ne more preskrbeti prostorov? Prepričani smo, da bi se lahko našli če bi bilo le malo dobre volje. Koliko je v Ljubljani popolnoma nepotrebnih gostiln, ki zavzemajo cela stanovanja, katerih bi lahko poverjeništvu za socialno skrb precejšnje število zaprla. To bi bila dvojna korist za ljudstvo. Toda poleti je delavec in delavska mladina prebil prosti čas v prijetni naravi, toda kaj naj počne v dolgih jesenskih in zimskih večerih. Ta kulturni škandal se mora končati, zato apeliramo na vse, ki imajo dobro voljo, da pomagajo z nasveti ali dejanji.

G. pokrajinski namestnik Ivan Hribar se je včeraj vrnil iz Belgrada, v četrtek, dne 25. t. m. odpotuje na štiritedenski dopust.

Državno zalaganje. Predsedstvo pokrajinske uprave razglasi drž. zalaganje po kralju Petru I. Državno zalaganje po blagopokojnem kralju Petru I. traja v zvezi s sklepi ministrskega sveta z dne 21. t. m. šest mesecev in sicer prvih šest tednov, računajoč od dneva smrti t. j. od 16. avgusta do vključno 27. septembra t. l., kot globokega zalaganja se ne smejo vršiti nobene hupne veselice in piosi, do 25. t. m. pa tudi nobene druge produkcije ali zabave. Državno zalaganje se izraža pri vseh državnih uradih na sledeč način. Dokler traja globoka žalost, vsi na poslopih državnih uradov stalno črna zastava, za ostali čas pa, kadar je potreba dana, da se državna zastava izobeša, naj se ista izvzi na pol droga. Uradništvo nosi za časa globoke žalosti črni flor na levi roki.

Zapostlenje baranjskih beguncev. Velik del beguncev iz Baranje je nameščen na državnem posestvu Belje. Med njimi je veliko število delavcev in kmetovalcev. Minister za agrarno reformo je odredil, da se slovanskim beguncem, katerih je okrog 3000, razdeli 10.000 oravov zemlje. Razdeljevanje se je že začelo. Ostali begunci se zaposlijo v tvornicah. Neslovanski inteligenci se je dovolilo odpotovati preko Jugoslavije v Avstrijo.

Vpeljava dinarske edince na pošti. Ministrstvo za pošto in brzjav je odredilo, da se od 1. septembra dalje na vseh poštah uradih v kraljevini vrše vplačila in izplačila samo v dinarjih.

Oljkan sodarski mojster je gospod Fr. Repič v Trnovem v Ljubljani. Ta možakar ravna s svojimi vajenci naravnost živin-

ske. Nihče, ne valence ne pomočnik ne more ostati pri njem v službi. Valence bi je z doznan, z orodjem in drugimi stvarmi do poškodevanja. Pri tem funaku je še vedno uveljavljen za valence dvanajsturni delavnik, ki se pa vsak dan še raztegne. Ob 6. zjutraj začno delati in delajo do 12. ure. Po kosilu morajo brez odmora zopet delati dalje do 6. ure zvečer. Nato pospravljajo delavnico in ko končajo, morajo delati še na vrtni. V pol leta je imel Repič deset vajencev, ki so vsi pobegnili. Vrhlaga ni v delavnici nobenega pomočnika, tako, da je tudi strokovna izobrazba nedostopna. Pripominjamo še, da je temu krutemu človeku nakazovalo skrbstveno sodišče valence v uk. Kako se torej informira postavljene varuh o svojih varovancih? Zakaj ne poroča sodišču o razmerah pri Repiču? S svojim ravnanjem krši torej gospod Repič naredbi o osemurnem delavniku, obrtni red in osebno varnost v uk mu izročijo mladine. Mislimo, da se tukaj pač lahko nekoliko zganejo pristojne oblasti in pokličejo moža na odgovornost. Kako se zakonik kršijo pri nas vseprek, to je že preveč. V ponedeljek smo navedli slučaj Slanovca v Šelenburgovi ulici, danes navajamo Repiča. V javnosti objavljamo te stvari zato, da poklicane oblasti, ki imajo nalogo varovati avtoriteto obstoječih zakonov, tudi postopajo proti ljudem, ki zasmejujejo s svojim ravnanjem veljavno zakonodajo glede delavskega varstva, ker sicer dobi vsa zakonodaja smešno lice in državljani, ki imajo varstvo v zakonih, se dela krivica kljub državnim izvršnim organom, ki ne napravijo nobenega koraka brez pozitivnega predloga prav po ideologiji starega avstrijskega birokrata.

Iz ljubljanske kaznilnice. Glede na to, ki smo jo pod tem naslovom pred kratkim v našem listu priobčili, smo bili obveščeni, da se bo vršila preiskava, katere namen je, da odpravi zla, ki smo jih navedli. Tozadevno je treba konkretnega materiala, da se posamezni slučaj preišče. Prosimo torej vse dotične, ki so trpeli kakor krivice v ljubljanski kaznilnici, da se osebno javijo v našem uradništvu ali pa, da nam sporočijo svoj ali njim znane slučaje pisanim putem s podpisom najpozneje do 10. septembra.

Onim, ki se hočejo naseliti v Banatu, Bački, Sremu in Slavoniji. Vedno, gotovo dnevno prihajajo prošnje poljedelcev, ki se žele kolonizirati v Banatu, Bački, Sremu in Slavoniji. Njih prošnja pa nikakor ni mogoče ustreči, dokler ne bo zadostno prošnja tamkajšnjih domačinov in prostovoljcev, ki so brez zemlje. Zato se razglasi vsem tistim, ki se žele v omenjenih krajih naseliti, da se jim za ekonomsko leto 1921/22 tamkaj ne more dodeliti zemlje, marveč samo v južnih krajih (Stara Srbija in Makedonija), kjer pa lahko zemljo takoj dobijo. Tisti pa, ki bi pristali na to, da se kolonizirajo v južnih krajih, dolžni so po čl. 13 uredbe o naseljevanju v južnih krajih, da priklone prošnje vsa predpisana uverenja. Po čl. 17 te uredbe so prošnje in priloge proste kolokvine. Tisti pa, ki vstrajajo kljub temu pri želji, da se naselje v Bački, Banatu, Sremu in Slavoniji (izvenšči domači element), naj dostavijo prošnjo z istimi prilagami, ki so naznačene v čl. 13 uredbe, vendar pa vse pravilno kolekovano. Njih prošnje se bo držalo v evidenci kr. Ministrstva za Agrarno Reformo tako dolgo, dokler ne bodo krite potrebe domačinov in dobrovoljcev, potem pa se bodo prošnje reševale po vrsti, kakor so dospеле. Nadalje se vsi reflektanti opozarjajo, da ne hodijo za to osebno na Ministrstvo, marveč naj pošljejo prošnje direktno po pošti ali pa potom nižjih uradov Agrarne Reforme.

Iz Uradnih listov. »Uradni list« štev. 100. objavlja začasni zakon o državnih trošarini, taksah in pristojbinah, ki precej spreminja prejšnje takse; v štev. 101. je objavljen razglas o določitvi dni in o razdelitvi volilnega okraja na krajevno ločene sekcije za volitev priseljenikov in namestnikov obrtnega sodišča v Ljubljani in za volitev obrtnih priseljenikov vzkljenega sodišča, ki se bodo vršile za volilni razred delojemalcev na torek, dne 13. septembra 1921. leta.

»Zadružna centrala« v Ljubljani, nekdanje Šušteršič-Lamptovo špekulacijsko podjetje, se nahaja v likvidaciji.

Lep ravnatelj. Neki uradnik poštnega čekovnega urada je tožil bivšega ravnatelja tega urada dr. Mariniča, ker mu je očital denuncijantstvo. Ravnatelj, ki je bil radi tega obsojen na 100 kron globe, se je pritožil, kar je imelo za posledico, da se je še enkrat vršila razprava pred vzkljenim senatom ljubljanske deželne sodnice. Pri tem se prišlo na dan zanimive ugotovitve. Dr. Marinič je protežiral neke osebe, stari uradniki strokovnjaki pa so se zapostavljali. Radi neke tihotapske afeje je bil že obsojen na 10.000 K globe, ki so jo višje carinske oblasti povzile celo na 100 tisoč kron! Vzkljeni senat je potrdil sodbo v zadevi razžaljenja časti. Čudno je potem samo to, da pridejo taki elementi v državno službo. Marinič je sedaj ravnatelj poštnega čekovnega urada v Zagrebu.

Na Bledu se uveljavijo s 1. septembrom posezijske cene. Soba z eno posteljo stane največ 30 K. — Za dobo Velesennja bodo poslovali na Bledu poseben stanovanjski urad, ki bo nakazoval posetnikom

stanovanja. Uradoval bo v Blejskem domu do poslednjega večernega vlaka.

Tedenski zdravstveni izkaz mesta Ljubljane. V tednu od 14. do 20. avgusta je bilo 33 (15 m, 18 ž.) novorojenčkov, umrlo je pa 42 (24 m, 18 ž.) oseb, in sicer za življensko slabostjo 1, davico 1, ošpicam 1, za gržo 14, za možgansko kapzo 4, za srčno hibo 1, za rakom 3, za drugimi npravnimi smrtnimi vzroki 16, za slučajno smrtno poškodbo 1. Za nalezljivimi boleznimi so oboleli, in sicer za davico 2, za gržo 85, za ošpicam 1.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredov. za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murški Soboti je iskalo v preteklem tednu od 14. avgusta do 20. avgusta 1921. dela 126 moških in 111 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 204 moških in 99 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 383. — Promet od 1. januarja 1921. do 20. avgusta 1921. izkazuje 21.924 strank in sicer 10.957 delodajalcev in 10.967 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 6022. — Dela iščejo: pisarniške moči, trgovski sodrudniki, strodnice, kovinarji, natakariji, natakarike, rudarji, strojniki, gozdni čuvaji, žagarji, kurjači, dminarji, dminarice, krojači, čevljarji, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: mlazarji, tesarji, usnarji, krojači, čevljarji, pletarji, kovači, blaplci za h konjem, dekle za polje, služkinje, kuharice, šivilje, vajenci in vajenke.

Ustanovitev dramske šole v Splitu. Splitska gledališka uprava dela z vsemi močmi na ustanovitvi dramske šole v Splitu. Skoraj gotovo se bo šola otvorila že 15. septembra.

Zanimiv prirodni pojav v Srbiji. V so. lu Stagovu v južni Srbiji so 10. t. m. opazovali obnem z močnim potresnim sunkom vulkanski izbruh, pri čemer je iz trl štriljaste metre širokega žrela letelo ogelje, posek in neka modra tekočina v zrak. Potres v Skoplju je bil gotovo v zvezi s tem izbruhom.

Iz stranke.

Tajništvo JSDS in KDZ se odsel nahaja v Franciskanski ulici št. 6. I. nadstropje. (Tel. št. 312.)

Vestnik Svobode.

Delavska izobraževalna društvo »Svoboda« podružnica Mežica sklicuje v nedeljo, dne 28. avgusta ob 11. uri dopoldne v društveni dvorani v Mežici izvanredni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, blagajnika in zapisničarja. 2. Nadomestne volitve. 3. Predavanje o škodljivosti alkohola. 4. Slučajnosti. Dolžnost vseh članov in članice, da se obnega zbora kakor tudi predavanja gotovo udeleže. — Odbor.

Sport.

Tekmovalce za prvenstvo plavalno tekmo na Bledu opozarjamo, da poteče rok za prijave 25. t. m. Po tem roku sa sprejema samo dvojna prijavina. Prijave imajo vposlati klubi na »Sportno zvezo«, Ljubljana, Narodni dom, obenem s prijavinno.

Skok s 6 m visoke deske bodo prva posebnost pri plavalni tekmi na Bledu. Sportna zveza, ki vodi vse priprave, je postavila za veliki stroški 6 m visoko desko za skoke v vodo. Dosedaj so se vršili skoki le z največ 3 m visoke deske. Eleganca in lepota skokov, ki se pokaže v veliki meri pri pravilnem skakanju že z navadne deske je tu tem večja in učinkovitejša. Priznani slovenski in jugoslovanski skakači bodo imeli letos prvič priliko pokazati svojo izurjenost pri skokih s tolike višine.

Razvrstitev »Zvezde« dirke v Celju dne 28. avgusta 1921. Klub kolesarjev Celje 10 km: Celje - Zalec - Celje, cilj v Celju do 7.30 uri. Klub »Ilirija« podružnica Šostanj: Šostanj - Celje, ca 30 km, cilj v Celju do 7.30 do 8. ure. Klub kol. »Jezica«: Črnuče - Celje 67 km (start na Črnučah), cilj v Celju ob 8. do 8.30 ure. Klub »Ilirija« Ljubljana: Ljubljana - Celje 75 km, start na Dunajski cesti ob 6 uri, cilj v Celju ob 8.30 do 9. ure. Cilj za te štiri klube v smeri iz Ljubljane, restavracija »Pri Kroni«. — Mariborski klub: Maribor - Celje ca 60 km, cilj v Celju ob 9. do 9.30 ure. Klub kol. Ormož: Ormož - Celje, cilj v Celju ob istem času. Klub kol. Križevci: Križevci - Celje, cilj v Celju ob istem času. Cilj za te tri klube v smeri Mariborske ceste pred restavracijo Brannor. — Klub kol. Novo mesto: Novo mesto - Celje, cilj v Celju ob 9.30 do 10. ure. Hrvatski klubi: Zagreb - Celje 100 km, cilj v Celju ob 10. do 10.30 ure. Cilj v smeri iz Zidanega mosta na Bregu — restavracija Radel. — Zaradi reda je nujno potrebno, da si vsak klub uredi start tako, da pride med določenim časom na cilj. Garderoha in skupni maserski lokal hotel »Beli vol«. Zaradi skupnega obeda naj javi vsak klub število gr. dirkecev in izletnikov do petka zvečer kluba slovenskih kolesarjev v Celjo. Po obodu zborovanje vseh navzočih kolesarskih klubov. Popoldne izlet na Tcharje. — Kolesarski podsavez za Slovenijo.